

Hankintojen muu keskeisin lainsäädäntö kuin hankintalaki

Neuvontaklinikka 25.4.2024

Erityisasiantuntijat Niina Ruuskanen & Olli Jylhä

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö

Työ- ja elinkeinoministeriön ja Kuntaliiton ylläpitämä yksikkö.

Tarkoituksena:

parantaa osaamista julkisissa
hankintaprosesseissa

auttaa julkisiin hankintoihin
liittyvän tiedon saannissa

edistää julkisiin hankintoihin
liittyvää strategista ajattelua
ja markkinoiden toimivuutta.

Maksutonta palvelua:

Neuvontaa

Tilaisuuksia

Koulutuksia

Hankintainfo-uutiskirje

www.hankinnat.fi

Lähtökohtia tilaisuuteen

- Käydään läpi **keskeisintä** lainsäädäntöä **keskeisimmiltä** osin
 - Esim. alaspesifiä, hankinnan sisältöön vaikuttavaa lainsäädäntöä on paljon muutakin
- Tarkoituksena lisätä tietoisuutta hankintojen tekemiseen vaikuttavista säädöksistä, jotta ne osataan huomioida ja selvittää tarvittaessa tarkemmin
- Säädöksistä käytetty vakiintuneita lyhenteitä, säädöksen numero mainittu
- Kysyä saa tilaisuuden Q & A:ssa, mutta huomioithan, että olemme hankintojen asiantuntijoita, emme kaiken asiantuntijoita 😊

Aamupäivän kattaus:

- Hallinnon yleislait ja viranomaisia koskeva sääntely
- Kaupallisiin sopimuksiin, kilpailuun ja harmaan talouden torjuntaan liittyvä sääntely
- Muuta keskeistä EU-sääntelyä
- Poimintoja toimialakohtaisesta sääntelystä

Pari sanaa hankintala(e)istakin...

- Hankintalain valinta:
 - **PUTU-laki (1531/2011)**
 - Hankinta puolustustarkoituksiin, tai
 - Hankinta turvallisuustarkoituksiin ja liittyy **turvallisuusluokiteltuja asiakirjoja**
 - **Erityisalojen hankintalaki (1398/2017)**
 - Vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivan yksikön hankinta tai käyttöoikeussopimus
 - Liittyy kyseiseen toimintaan
 - Erityisaloilla toimivan yksikön muut kuin erityisalat toimintaan liittyvät hankinnat: hankintayksiköstä riippuen joko hankintalaki tai jäävät kokonaan hankintasääntelyn ulkopuolelle
 - HUOM! **Joukkoliikenteen järjestäjä**: huomaa myös palvelusopimusasetus ((EY) N:o 1370/2007) ja liikennepalvelulaki 320/2017
 - **Hankintalaki (1397/2016)**
 - Muut hankinnat ja käyttöoikeussopimukset

Hallinnon yleislait ja muut viranomaisia koskevat keskeiset säädökset

Hallinnon yleislait

- Esim. hallintolaki, julkisuuslaki, kielilaki jne.
- Erityisesti hankintayksiköille, jotka ovat viranomaisia
- Sovelletaan, jos (hankintalain) erityissääntelystä ei muuta johdu

Hallintolaki

- Hallintolaissa 434/2003 säädetään hyvän hallinnon perusteista ja hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä
- Viranomaisen huomioitava esim.
 - hyvän hallinnon perusteet: hallinnon oikeusperiaatteet, palveluperiaate, neuvonta, hyvän kielenkäytön vaatimus
 - Hankintapäätöksen kirjoitusvirheen korjaaminen, valitusosoituksen korjaaminen
 - Oikaisuvaatimuksen käsittely (siltä osin kuin esim. hankinta- tai kunta-/hyvinvointialueissa ei ole muuta säädetty)
 - Virkamiehen esteellisyys
 - Huomioitava myös pienhankinnoissa (esim. hyvä hallinto)

Julkisuuslaki

- Julkisuuslaissa (621/1999) säädetään viranomaisen asiakirjojen/tietojen julkisuudesta
- Asianosaisjulkisuuden osalta julkisuuslakia soveltavat myös muut kuin viranomaiset (hankintalain 138 §:n perusteella)
- Keskeistä sääntelyä mm.
 - Viranomaisen asiakirjan määritelmä
 - Asiakirjojen julkiseksi tuleminen
 - Tietojen antaminen hankinta-asiakirjoista (asianosaisille ja yleisölle)
 - Salassapitosäännöt
- Liikesalaisuudet ovat julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä, liikesalaisuuksista on yleisesti säädetty liikesalaisuuslaissa (595/2018)

Tietosuojasääntely

- Yleinen tietosuojasäätös (”GDPR”, (EU) 2016/679) ja tietosuojalaki (1050/2018), säännökset henkilötietojen käsittelystä
 - Huomioitava tarjouspyynnössä, jos hankinnan kohde edellyttää henkilötietojen käsittelyä, ja hankintayksikkö on rekisterinpitäjä
 - Ks. Hankinta-Suomi-ohje: <https://vm.fi/tyokalut-ja-oppaat#oppaat>)
 - JYSE/JIT-ehtojen uudistuksen yhteydessä v. 2025 päivitetty henkilötietojen käsittelyä koskevat yleiset ehdot
 - JYSE/JIT - Henkilötiedot 2025, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/166100>
 - Hankintayksikön huomioitava myös esim. tarjouksiin sisältyvät henkilötiedot niiden käsittelyssä ja tarjouksiin kohdistuvissa tietopyynnöissä
 - Esim. yksityisen elinkeinonharjoittajan toiminimi ja Y-tunnus ovat henkilötietoja (KHO 2025:14)

Sähköinen asiointi & tietoturva

- Asiointilaissa (13/2003) säädetään sähköisestä asioinnista hallinnossa, keskeistä hankinnoissa mm.
 - Sähköisen viestin toimittaminen/saapuminen
 - Päätösasiakirjan sähköinen allekirjoittaminen
 - Sähköinen tiedoksianto pienhankinnoissa
 - Pienhankinnassa tiedoksiantoajankohta poikkeaa kynnysarvot ylittävistä hankinnoista, joissa päätöksen tiedoksiannosta säädetty hankintalaissa
- Tiedonhallintalaissa (906/2019) säädetään esim. viranomaisen tiedonhallinnan järjestämisestä sekä tietoturvasta
 - Hankintatoimessa huomioitava esim. salassa pidettävien tietojen siirtäminen tietoverkossa
 - Säädetty myös turvallisuusluokiteltavista asiakirjoista valtionhallinnossa

Kuntalaki, hyvinvointialuelaki & sote-järjestämislaki

- Kuntalaki (410/2015) ja hyvinvointialuelaki (611/2021) ohjaavat yleisesti kunnan/hyvinvointialueen toimintaa
 - Esim. hallintosääntö ja päätöksenteon delegointi huomioitava myös hankintapäätösten tekemisessä
 - Palvelujen järjestäminen yhteistoiminnassa ja yhteistoiminnan suhde hankintalakiin
 - Kunnan/hyvinvointialueen toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla ja osallistuminen tarjoajana tarjouskilpailuun (ks. esim. KHO 2021:191).
- Sote-järjestämislaisissa (612/2021) tarkempia sääntöjä hyvinvointialueille palvelujen hankkimisesta yksityiseltä palveluntuottajalta, esim.
 - Yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset
 - Rajoituksia ostopalvelujen hankintaan
 - Hankittavien palvelujen vähimmäissopimusehdot
 - Yksityisen palveluntuottajan alihankinta

Kaupalliset sopimukset, kilpailu ja harmaan talouden torjunta

Oikeustoimilaki

- Oikeustoimilaissa (228/1929) periaatteita esim. tarjousten käsittelystä ja tarjouksen voimassaolosta sekä raukeamisesta
 - Sovelletaan vain, jos toisin ei ole sovittu/määrätty/kauppatavasta ei muuta johdu
 - Esim.:

”Tarjous tai vastaus, joka peruutetaan, ei ole sitova, jos peruutus saapuu sille, jolle tarjous on tehty tai vastaus annettu, ennenkuin hän on ottanut selon tarjouksesta tai vastauksesta tahi samaan aikaan, kuin tämä tapahtuu.”

”Jos tarjous hylätään, olkoon se rauennut vaikka aika, jonka se muuten olisi ollut voimassa, ei ole mennyt umpeen.”

Maksuehtolaki ja sähköinen laskutus

- Maksuehtolaissa (30/2013) on säädetty hankintasopimuksen maksuehdoista
 - Lain vastaiset ehdot toimittajan vahingoksi ovat tehottomia
 - Maksuaika saa pääsääntöisesti olla enintään 30 päivää
- Laissa hankintayksiköiden ja elinkeinonharjoittajien sähköisestä laskutuksesta (241/2019) on säädetty verkkolaskuista
 - Hankintayksikön velvollisuus ottaa vastaan ja käsitellä sähköisiä laskuja
 - Hankintayksikön ja elinkeinonharjoittajan oikeus saada sähköinen lasku

Tilaajavastuulaki

- Tilaajavastuulaissa (1233/2006) edellytetään, että työn tilaaja (esim. hankintayksikkö) pyytää alihankkijaltaan (esim. palveluntuottaja, urakoitsija) tai vuokratyövoiman toimittajalta tietyt selvitykset/todistukset lainmukaisten velvoitteiden hoitamisesta
- Huomaa soveltamisala:
 - Palveluhankinta- tai urakkasopimuksen kesto yli 10 päivää tai arvo yli 9000 euroa
 - Vuokrattu työntekijä tai henkilö, joka työskentelee HY:n työtiloissa tai työkohteessa
 - Jonka työtehtävät liittyvät HY:n toiminnassa tavanomaisesti suoritettaviin työtehtäviin tai tavanomaiseen toimintaan liittyviin kuljetuksiin (palvelut)
 - Rakennusurakoissa soveltamisala ja selvitettävät tiedot laajemmat
- Poikkeuksia: palvelusopimuksissa ei tarvitse pyytää esim. julkiselta osakeyhtiötä tai jos sopimuspuolen toiminta vakiintunutta
- Käytännön selvittäminen:
 - Tilaajavastuuraaportti yleisesti käytössä
 - Selvitykset enintään 3 kk vanhoja
 - Yli vuoden sopimussuhteissa osa selvityksistä toimitettava 12 kk:n välein
 - Tiedot säilytettävä 2 vuotta sopimuksen päättymisestä

Kilpailulainsäädäntö

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 101 (& 102) artikla & kilpailulaki (948/2011)
 - Kielto yritysten välisistä, kilpailua rajoittavista/vääristävistä sopimuksista (esim. kartellit)
 - Tärkeää tiedostaa, jotta voi paremmin tunnistaa esim. tarjouskartellit
- Kielletyt kilpailunrajoitukset ja harmaan talouden torjunta teemana JHNY:n Hankintasuurassa ti 20.5.2025
 - Ilmoittautuminen auki hankinnat.fi-sivulla

(Muut) EU:n suoraan sovellettavat säädökset/EU- sääntely

Pakotteet

- Toimia, joilla pyritään vaikuttamaan esim. jonkin valtion harjoittamaan kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta uhkaavaan politiikkaan
 - Esim. vienti- ja tuontirajoitukset, finanssipakotteet, matkustusrajoitukset
- Hankintoihin eniten vaikuttaneet Venäjän hyökkäyssotaan liittyvät EU-pakotteet, erityisesti
 - Henkilö- ja yhteisöpakotteet: lista henkilöistä ja yhteisöistä, joiden kanssa ei saa käydä kauppaa
 - vaikuttaa kaikenkokoisiin hankintasopimuksiin
 - Ns. sektoripakotejärjestelmä: neuvoston päätös 2014/512/YUTP, 1 h artikla sekä asetus (EU) N:o 833/2014, 5 k artikla
 - Hankintadirektiivien kynnysarvot ylittävien sopimusten tekeminen on kiellettyä silloin, kun toisena osapuolena on esim. Venäjän kansalainen, Venäjälle sijoittautunut oikeushenkilö/yhteisö, tai josta Venäjälle sijoittautunut yhteisö omistaa suoraan tai välillisesti yli 50 prosenttia
- Kaikki pakotteet voi tarkastaa ulkoministeriön sivuilta

Kolmansista maista tuleva tarjoaja/tuki (IPI & FSR)

- Vastavuoroisuusasetus ("IPI", (EU) 2022/1031)
 - EU:n kauppapoliittinen instrumentti
 - Tiettyjä toimenpiteitä, joita voidaan komission määräyksestä soveltaa kolmansista maista tulevaan tarjoajaan
 - Sovelletaan vain, jos komissio on määrännyt jonkin toimenpiteen (toistaiseksi ei ole) ja hankinnan arvo **vähintään 5 m€ / 15 m€**
 - Hankintayksikön mainittava hankinta-asiakirjoissa
- Asetus sisämarkkinoita vääristävistä ulkomaisista tuista ("FSR", (EU) 2022/2560)
 - Euroopan komissiolle oikeus valvoa ja korjata hankintamenettelyjä, joita voi vääristää kolmansien maiden tarjoajalle maksama tuki
 - Hankintayksikölle velvollisuuksia huomioda hankintailmoituksessa ja ilmoittaa komissiolle
 - Huomioitava, kun hankinnan ennakoitu arvo on **vähintään 250 milj. €**
- Vinkki: hankintayksikkö voi sulkea kolmansista maista tulevat tarjoajat tarjouskilpailusta (EUT C-652/22, *Kolin*; C-266/22, *Quingdao*)

**Toimialakohtaista
lainsäädäntöä, joka
huomioitava
menettelyssä/
hankintasopimuksessa**

Joukkoliikenne

- Liikennepalvelulaissa (320/2017) määritelty joukkoliikenteen toimivaltaiset viranomaiset, jotka soveltavat palvelusopimusasetusta ((EY) N:o 1370/2007) sen piiriin kuuluvissa hankinnoissa
 - Liikennepalvelulaki täydentää palvelusopimusasetusta
 - Eräät sopimukset, mm. maantieliikenteen käyttöoikeussopimukset tehdään liikennepalvelulain mukaisin menettelyin
- Palvelusopimusasetuksesta tulevia velvoitteita mm.
 - Velvollisuus julkaista viimeistään vuosi ennen tarjouskilpailun aloittamista tietyt tiedot TED:ssä, paitsi jos henkilöliikennepalvelusopimus alle 50 000 km/vuosi
 - Velvollisuus julkaista yhdistelmäraportti vuosittain, sis. tietoja hankinnoista

Kaupunkiliikenne

- Kaupunkiliikenteen ajoneuvoissa (bussit) ja palvelusopimuksissa huomioitava EU:n raskaan kaluston CO₂-raja-arvoasetus ((EU) 2019/1242)
 - Hankintayksikön vaadittava vähintään kahta asetuksessa määriteltä asiaa vähimmäisvaatimuksina tai vertailuperusteina (esim. lista kolmesta maista peräisin olevien tuotteiden osuudesta tarjouksissa)
 - Hankintayksikkö voi käyttää valintaperusteena tarjouksen vaikutusta toimitusvarmuuteen (15-40 prosentin painoarvo)

Ajoneuvo- ja kuljetuspalveluhankinnat

- Ns. puhtaiden ajoneuvojen laki (740/2021) huomioitava, kun hankitaan ajoneuvoja tai tiettyjä kuljetuspalveluja
 - Sovelletaan EU-kynnysarvot ylittäviin sopimuksiin
 - Ajoneuvohankintoihin poikkeuksia, lakia ei sovelleta esim. traktoreihin, pelastus- tai poliisiajoneuvoihin, ruumisautoihin tai M3-luokan linja-autoihin, joissa ei ole paikkoja seisoville matkustajille
 - Kuljetuspalveluista lain piirissä vain tietyt rajatut CPV-koodit
 - Soveltaminen huomioitu ilmoituslomakkeilla
- Hankinta-ajanjaksokohtaiset vähäpäästöisyyttä koskevat vähimmäisosuusvaatimukset kaikille hankintayksikön hankkimille ajoneuvoille/palveluille yhteensä
 - Ei siis tarvitse huomioida jokaisessa hankinnassa/ajoneuvossa
- Toinen hankinta-ajanjakso 1.1.2026–31.12.2030
 - Tiukemmat päästövaatimukset
 - Sovellettavan ajanjakson määrittää hankintailmoituksen julkaisuajankohta
- Hankintayksikkö ilmoittaa puhtaiden ajoneuvojen osuuden jälki-ilmoituksella

Nettonollateknologiat

- EU:n nettonolla-asetus ("NZIA" (EU) 2024/1735) velvoittaa soveltamaan tiettyjä ei-hintaperusteisia kriteereitä hankintamenettelyissä, joissa nettonollateknologia on osa hankinnan kohdetta
- Esim. aurinkoteknologiat, tuuliteknologiat, akkuteknologiat, lämpöpumput, sähköverkkoteknologiat (ml. liikenteen sähkölatausteknologiat), vesivoimateknologiat jne.
- Asetuksen soveltuessa hankintayksikön lisättävä hankintaansa seuraavia kriteerejä:
 - Pakollinen ympäristön kestävyyttä koskeva vähimmäisvaatimus.
 - Lisäkritერი, jonka voi valita seuraavista:
 - erityisehto, joka liittyy sosiaalisiin tai työllisyyteen liittyviin näkökulmiin
 - vaatimus kyberturvallisuusvaatimusten noudattamisesta
 - erityinen sopimusvelvoite toimittaa tuote ajoissa
 - Häiriönsietokykyä koskeva kriteeri

Kunnan järjestämä jätteenkuljetus

- Jätelaissa (646/2011) on säädetty tietyistä hankintalaista poikkeavista menettelyistä hankinnoissa silloin, kun kunta kilpailuttaa kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta:
 - Kunnan on tehtävä markkinakartoitus
 - Jätteenkuljetuspalvelujen kesto on määriteltävä sekä hankinnat ajoitettava siten, että kaiken kokoisilla yrityksillä on mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuihin
 - Kilpailutettava osiin jaettuina siten, että useampi kuin yksi yritys voidaan valita palvelun tuottajaksi
 - Jakamisvelvoitteesta voi poiketa vain, jos jakaminen heikentäisi merkittävästi hankinnan kustannustehokkuutta tai muusta vastaavasta, hyvin perustellusta syystä
 - Jakamatta jättämisestä voi valittaa markkinaoikeuteen (ks. esim. MAO 329/2024)

Elintarvikkeet ja maataloustuotteet

- Elintarvikemarkkina-alaissa (1121/2018) säädetty tietyistä sopimusehdoista ja –käytännöistä, joita noudatettava elintarvikkeita ja maataloustuotteita hankkiessa
 - Soveltamisen piirissä myös esim. puut, kukkasipulit, leikkokukat
- Sovelletaan myös pienhankintoihin
- Kiellettyjä sopimusehtoja ovat esim.
 - Tietyn pituuden ylittävät maksuajat (pääsääntö 14 päivää toimituksesta)
 - Ehdot, jonka perusteella ostaja voi muuttaa yksipuolisesti toimitussopimuksen tietyjä ehtoja
 - Tietyt maksut
 - Kaupalliset kustotoimet

Muuta/tulossa olevaa sääntelyä

Mitä jatkossa?

- Energiatehokkuuslain muutokset lausuttavana 29.4.2025 asti
 - Vaikutukset: esim. auton renkaat, rakennuskanta, kaikki EU-palveluhankinnat?
- EU:ssa hyväksytty paljon sääntelyä, joka voi vaikuttaa/tulee vaikuttamaan julkisiin hankintoihin, mm.
 - Yritysvastuusäätely (CSRD)
 - Akkuasetus
 - Metsäkatoasetus
 - Pakkaus- ja pakkausjätedirektiivi
 - Rakennustuoteasetus
 - Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi
- Työ- ja elinkeinoministeriö koordinoi/koostaa listaa hankintoihin sovellettavasta sektorilainsäädännöstä
 - Tiedotamme hankinnat.fi:ssä sitä mukaa, kun homma etenee ja saamme tietoa

Loppukevään tapahtumamme:

**Case-keskiviikko 14.5. –
tarjousten täsmentäminen**

**Hankintasuora 20.5. –
vieraina KKV ja Harmaan
talouden selvitysyksikkö**

Kuullaan toukokuussa!

Kiitos!

hankinnat@kuntaliitto.fi

hankinnat.fi

JHNY